

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

16. An Regularis non in Sacris constitutus ex licentia Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quæritur, an dicto tempore teneatur Horas Canonicas persolvere? Idem est dicendum de ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Et me etiam citato, Ioan. Escobar *tract. de Horis canonicis* quæst. 3. §. 4. num. 3. Vide etiam Teocadam in *Theolog. mor. tom. 1. lib. 1. tr. 1. contr. 15. dub. 2. num. 35.* Et me citato, Ioan. Henriquez in *pract. quæst. sect. 2. 5. quæst. 2. cum Sâ verb. Hora, num. 1.* & ideo sententiam negatiuam non esse probabilem docet Sanchez in *Opusc. lib. 7. cap. 2. dub. 3. num. 6.* & ex illo Pellizarius in *Man. Regul. tom. 1. tract. 5. cap. 8. sect. 2. n. 53.* & omnino videndus in *tr. de Mon. cap. 6. quæst. 7. n. 14.* Vnde Reginaldus *tom. 1. lib. 18. num. 140.* asserit de dicta consuetudine obligante Moniales ad Horas canonicas dubitare temerarium esse: sed, quia ego libenter à censuris opinionum doctorum vitiorum abstineo; ideo sufficit tantum asserere, me affirmatiuæ sententiæ contra Moniales adhaerere. Ad rationes verò adductas à Marchantio, & Lessio patet responsio ex his, quæ alibi diximus, & docet etiam Bonacina de *legibus, disp. 1. quæst. 1. punct. ult. §. 3. num. 2.* Pellizarius *tract. de Mon. cap. 6. num. 30.* & nouissimè Ioseph Rocassul. in *Præxi Theolog. mor. tom. 2. p. 3. lib. 6. c. 4. quæst. 3.* vbi adducit regulas, ex quibus sit cognoscendum, consuetudinem obligare, & eam esse introductam per modum deuotionis ex quibus aperte patet, consuetudinem persoluendi Horas canonicas à Monialibus, obligatoriam esse, vt communis Doctorum sententia fert. Et qui contra omnes loquitur, non bene loquitur.

Alibi in Ref. seq. §. Cuius, & infra ex lata doctrina Ref. 17. §. Sed ego, & in Ref. 94. §. vit. & in to. 6. tr. 1. Ref. 17. & in aliis §. eius not.

RESOL. XV.

An Religiosi nondum in Sacris constituti, quando à choro absunt, teneantur Officiis recitare?

Vbi multa de consuetudine circa hoc discutuntur.

Et an possint Moniales introducere consuetudinem qua apud ipsas habeat vim legis circa hoc?

Et an in parvis Conuentibus ad minus requirantur quatuor pro cantandis Horis Canonicis in Choro?

Et an verò, quando Regulares essent quatuor nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusentur, sicut Beneficarij Collegiati? Ex part. 6. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 12.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Ref. & in duabus seqq. & infra in Ref. 18. et sim in §. 1. & in Ref. 56. §. Secundò & §. Ad id. & in to. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. à vers. Constat terque, & in tom. 4. tr. 1. Ref. 20. cur sim in §. penult. post mediū, vers. & melius in tom. 8. tr. 1. Ref. 30. §. Quæro tertio, & seq. Et sup. consuetudine contenta à lin. 4. huius §. 2. Cuius sententia, huius Ref. in Ref. præteri.

§. 1. **N**egatiuam sententiam docet nouissimè Franciscus Bordonus in *Concilijs Regularium, resol. 30.* vbi num. 2. postquam me citato & aliis asserentibus teneri ratione consuetudinis receptæ, ipse tamen num. 3. sic ait, Quamuis de hac consuetudine ferè omnes testentur, tamen cum sit quid facti, difficile est de eius subsistentia iudicium ferre, vnde ego puto hanc consuetudinem referri ad Chorū, non præcisè ad deputatum ad Chorū, quando abest, quod suadeo, quia consuetudo in vim legis obligans non inducitur ex actibus priuatis, sed publicis, & manifestis, vt docet communiter cum Bonacina de *consuetud. n. 26.* Officium autem extra Chorū dicitur occultè, & non manifestè, ergo signum est eam consuetudinem referri ad professum non vt sic, sed quatenus recitat in Choro, deinde nullo iure probatur esse recitandi obligationem in Choro, nisi ex consuetudine, aut ex vi Regulæ, de qua obligatione infra quæst. vbi probabo non afficere singulos, sed communitatem, quatenus Chorus non debet cessare ab huiusmodi recitatione, Ita Bordonus.

2. Cuius sententia, nempe consuetudinem de qua loquimur, non obligare sub mortali, suaderi potest ex quibusdam opinionibus P. Pasqualigi, qui in *decis. 487. 488. 489. 490.* quærit primò. An si consuetudo sit res grauis & difficilis & communiter seruetur, censenda sit introducta cum animo se obligandi. Secundò, An si viri male sentiant de his qui non ob-

seruant consuetudinem, aut communiter scandalizentur sit signum fuisse introductam cum animo se obligandi. Tertio, an si Superiores reprehendant & puniant non seruantes consuetudinem, sit signum quod fuerit inducta cum animo se obligandi. Quarto, An si materia consuetudinis multum conferat ad vtilitatem communitatis, censenda sit introducta consuetudo cum animo se obligandi. Et ad omnes istas dubitationes, nominatim contra me, negatiuè respondet P. Pasqualigus, cui (licet alias viro docto) nullo pacto adhaerendum esse puto, nam ex eius doctrina omnes consuetudines quas communiter Theologi, & Caluista asserunt obligare sub mortali, euanescerent, & de fumo deseruirent, vt hæc de qualoquimur, & alia quædam plures, quod concedere nimis durum videtur, & hanc opinionem contra P. Pasqualigi præter Doctores alibi à me citatos tenet nouissimè Caspen. in *cur. su. Theologico, tr. 13. disp. 6. sect. 3. n. 16.* Sed de hoc alibi; vnde ad Bordonum rediens puto eius sententiam prorsus improbandam esse, & ideo merito correctæ fuit apud Emanuelem Sâ à Magistro sacri Palatii in editione Romana, vt optime obseruat Cæstrus Palauis *10. 2. tr. 7. disp. 2. punct. 1. §. 1. n. 3.* neque in hac parte relaxandæ sunt habendæ, cum ex eius relaxatione non leue Religioni nouementum proneretur, vt me citato docet nouissimè Trullench in *Dealogum, 10. 1. l. 1. c. 7. dub. 1. 2. §. 1. n. 1.* Sed dices saltem quoad Moniales, opinio Bordonii esse admittenda ex alia doctrina, quam asserit Pasqualigus *decis. 41. r.* nempe Moniales non posse introducere consuetudinem, quæ apud ipsas habeat vim legis: ergo consuetudo penes ipsas recitandi extra Chorū horas Canonicas non obligabit sub mortali. Respondet, doctrinam Pasqualigi ita absolutè prolatam, non esse admittendam, sed esse intelligendam seculæ approbatione tacita vel expressa superioris; vnde optimè ex Suarez & Salas notauit Bonacina *10. 3. disp. 7. q. 2. punct. ult. §. 3. n. 15.* communitatem feminarum posse sua consuetudine ius inducere, nam femine sunt capaces legis, & ad onera legum tenentur, quamobrem ait ipse, consuetudo Monialium saltem si accepta sit à Prælo potest inducere legem Moniales obligantem. Dicendum est igitur consuetudinem esse inducendam, non solum per hos qui legem condere possunt, vel habenti capacitatem actiuam condendi leges, sed etiam passiuam eas recipiendi interueniente Superioris consensu, vt rectè obseruat Bonacina *vbi supra, n. 28.* Superior autem censetur consentire in consuetudinem, quatenus iam statuit consuetudinem vim legis habere, si legitime fuerit introducta; & ideo communiter Doctores asserunt vt ego alibi notauit, & notat etiam Sanch. in *opuscul. tom. 2. lib. 7. c. 2. dub. 3. n. 12.* Moniales ratione consuetudinis teneri, vt cæteri Regulares, pensum diuini officij persoluerent. Et vellem quidem P. Bordonum hanc sententiam non docuisse, licet alias sit vir doctus, & cui multum debent Regulares.

3. Notandum est hic obiter supradictum P. Bordonum, *vbi supra quæst. 4. n. 8.* docere in parvis Conuentibus ad minus requiri quatuor pro cantandis horis Canonicis in Choro, imò addit, quod vt plurimum excusant etiam quatuor aut quinque residentes, cum obligatio recitandi in Choro Regularibus non sit ita strictior sicut beneficariis Collegiatis. Aliqui verò quando Regulares essent quatuor, nullo modo à recitatione Horarum in Choro excusant.

RESOL. XVI.

An Regularis non in Sacris constitutus ex licentiâ Superioris, vel sine illa manens extra Monasterium, quatuor

quaritur, an dicto tempore teneatur Horas Canonicas persolvere?

Idem est de eadem de Apostata, fugitivo, eiectione ad tempus, vel in perpetuum.

Et an saltem, si semel, iterum, aut tertio supra dicti Religiosi omittant Officium divinum, peccent mortaliter? Ex part. 7. tract. 11. & Misc. 2. Resol. 4.

Negativè respondet Caramuèl in Regulam D. Benedicti, disput. 117. num. 1443. vbi dicit. Quicumque Monachi non promoti ad ordines maiores, qui degunt extra Monasterium ad tempus vel in perpetuum, cum licentia, vel sine illa, Apostata, vel Fugitivi, non teneantur ad officium Divinum. Ratio est manifestissima: quia vel Monachi teneantur ad officium particulare, vel non teneantur. Si non teneantur (vt supra demonstravimus) assertio est per se nota: Si teneantur in Claustro recitare, teneantur propter consuetudinem: atqui extra claustrum non datur talis consuetudo; ergo nec talis obligatio. Minorem probò. De illis quæ rarò accidunt nulla est consuetudo: atqui exitus iunioris Monachi extra Monasterium cum licentia, vel sine illa, est quid rarissimum; ergo nulla de tali re consuetudo esse potest. Ita Bonacina, tractat. de Horis Canon. dist. 1. quest. 2. part. 3. numer. 6. Saltem de Apostata, fugitivo, eiectione ad tempus, vel in perpetuum; sed ratio id etiam extendit ad dimissum ad tempus, vt iam vidimus. Hucusque Caramuèl. Sed Regulares non promoti ad Ordines maiores esse alitercos persolvere penam horarum Canonicarum committere tenent Doctores, vt in part. 6. tractat. 8. resol. 12. observari: vnde dicendum est contra Caramuèlem supradictos etiam extra Claustra manentes teneri ad officium divinum, & si eius opinio est vera, saltem sequeretur, quòd Regulares ante Subdiaconatum itinerantes non teneantur Horas Canonicas persolvere, quia essent extra claustrum; sed consuetudo illos obligans, obligat tam in claustris, quam extra claustrum. Sed hoc negat Caramuèl, disput. 103. resol. 7. num. 1351. & seq. vbi ex multis laudatè conatur probare Regulares iuniores ante perceptionem Sacrorum Ordinum, nec ex præcepto, nec ex vi Regulæ, neque ex consuetudine in Religionibus recepta teneri officium divinum persolvere. Sed contra amicissimum Caramuèlem vide omnino Eusebium Herrera in decis. Mor. decis. 8. resol. 2. vbi merito inuehitur contra eius sententiam, tanquam communem. Dicendum est igitur ratione consuetudinis Religiosos professos in sacris non constitutos teneri sub mortali horas Canonicas persolvere.

2. Non desinam tamen hic apponere verba Oliverij Bonartij de Horis Canon. lib. 1. cap. 3. n. 12. sic assertentis. Aduerte postmodò non esse improbabile, quod docet Pet. Aragon. 2. 2. quest. 83. arr. 11. ad 4. Scilicet non tam strictè obligari religiosos huiusmodi professos, atque in sacris constitutos. Quapropter non peccare mortaliter, si semel, iterum, aut tertio omittant: & fauent huic sententiæ multum Caietan. Medina, Barth. Fumus supra citatus, qui de consuetudine obligante dubitant, & plures alij variorum Religionum Doctores, qui de consuetudine officium Canonicum dicendi à singulis extra chorum non ita rigidè loquuntur. Imò Eman. Saerb. Hore, num. 1. dicit probabile esse moniales & religiosos qui non sunt in sacris obligatione Horas legendi liberos esse, addit tamen hoc non esse vni receptum. Dici etiam potest hanc consuetudinem non ita strictè singulos religiosos ad priuatim recitandum preces horarias in quibusdam saltem or-

dinibus vel Cœnobiis obligare. Hæc Bonartius, sed circa consuetudinem obligantem Religiosos ante ordines sacros ad recitationem Horarum Canonicarum dictum est supra; quoad aliud verò assertum Bonartij non esse mortale si supradicti Regulares iuniores omittant bis vel ter officium divinum ex paritate materiæ asserto esse improbabile, nam vt optimè docet Caramuèl vbi supra, disput. 103. n. 1344. Officium divinum materiæ grauis est, & ideo nequit quis obligari ad illud sub leui. Deinde quod semel fit sine peccato graui, si sapius repetatur eo modo quo prius, non erit culpa grauis: ergo si semel potest omitti Officium Diuinum sine mortali culpa, cur non poterit singulis diebus eo modo omitti quod est omnium prima die? ergo in tali casu omitteretur quotidie sine culpa mortali.

3. Dices. Potest Petrus bis aut ter auferte assem vnum à proximo inuito sine culpa graui, non tamen id poterit facere centies. Ergo similiter licet possit bis aut ter Diuinum officium omittere sine culpa graui, peccabit mortifere si centies hoc idem faciat.

4. Respondeo hanc instantiam fundari in natura restitutionis, quæ hic locum non habet. Non potest Petrus centies assem auferre ab inuito, quia teneatur ad restitutionem, & centum asses possunt esse materiæ grauis, quam restituendi obligatio respicit. Verùm alia ratio est quoad officium Diuinum, non enim teneris eas legere, quas hodie omisit; ergo officij materiæ ex multiplicatione non crescit, nec coalescit in vnum, non enim resultat vna omisso centum officiorum, sed remanent centum omissiones disparatæ. Manet igitur firmatum Religiosos iuniores, & omnes alios ita quotidie teneri ad pensum diuini officij, vt si semel omittant, etiam mortaliter peccent.

RESOL. XVII.

An Religiosi sacris Ordinibus non initiati teneantur persolvere Horas Canonicas, si non intersint Choro?

Idem est de Monialibus.

Et multa quidem discutuntur in textu huius Resolutionis pro infirmenda hac consuetudine, & alia multa pro confirmanda hac obligatione.

Et an Religiosus non in Sacris transiens ad Religionem, in qua non est consuetudo recitandi officium Diuinum in Choro, non adstringatur ad rationem illius, quamvis in prima Religione ad eam teneretur?

Et an Subdiaconus ex vi consuetudinis tantum teneatur sub mortali ad recitandum Officium Diuinum? Ex part. 10. tractat. 11. & Misc. 1. Resol. 45.

§. 1. Negatiuam sententiam docet nouissime Martinus de San Ioseph, qui in monita Confessariorum tom. 1. lib. 1. de Ordine, tractat. 10. num. 3. sic ait: No es pequeña dificultad el averiguar si tienen obligacion de rezar el Officio Diuino fuera del Coro los Religiosos moços, que no estan ordenados del Orden de Subdiacono, & las monias. Para declararlo de razõ, se ha de suponer, que toda la obligacion, que queden tener estos parece que procede de vno de dos principios, o de precepto que aya en la Regla de alguna Religion, o de costumbre, que se aya introduzido; en quanto al precepto es fuerza confessar, que si le ay en la Regla de qualquiera Religion (como le ay en la nuestra de los Menores) de rezar los Religiosos el Officio Diuino; que obligará à todos los

Sup. hoc in quinque precedentibus Ref. & in Ref. seq. cursum in §. vlt. & infra in Ref. 16 §. secundo, & §. Ad id, & in tom. 2. tr. 1. Ref. 87. §. 2. à lin. 5. à ver. constanter, que, & in to. 4. tr. 3. Ref. 20. cursum in §. penult. a mediũ verg. N n 4 Religiosos

LANIA
HONIA
ILLIVV
ELITI